

Juli - augustus 2022

Na de zonnewende van 21 juni korten de dagen. Voor de imker betekent dit: de zomeroogst moet geslingerd worden. Het voorjaar was een meevaller voor heel wat imkers en ook de zomeroogst is belovend. Na het slingeren de volken direct inwinteren en behandelen tegen de mijten. Niet uitstellen, *een goede inwintering staat borg voor een goede uitwintering*. De jongste jaren werd er gewerkt met oxaalzuurstrips en met een goed resultaat. De strips zijn niet meer verkrijgbaar bij de vertrouwde handelaar. We kijken uit naar een alternatief.

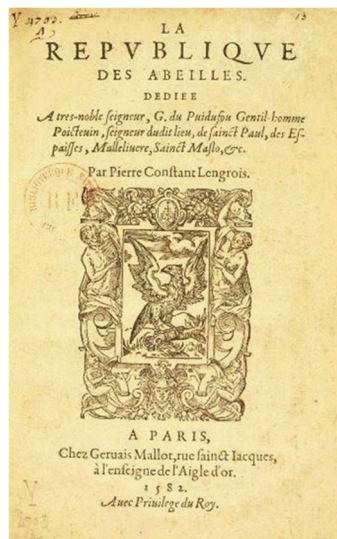
Dit jaar zijn er vroeg en veel wespen aanwezig maar ook de Aziatische hoornaar is alom tegenwoordig. Goed observeren is de boodschap. De selectieve val tegen de Aziatische hoornaar is eerder een middel om de nesten te vinden en het aantal gevangen hoornaars kan amper de hinder verlichten. Vorig jaar hebben een aantal imker zo kasten zien teniet gaan. Daarom uw stand en de bevruchtungskastjes goed observeren.

Florum studiosa cohors.

De gravure op volgende bladzijde, uit de tijd van Jean-jacques Rousseau, is een typisch voorbeeld van de vroege romantische boekillustraties van de 18de eeuw.

Komt uit het boek van M.J. Simon: *La Républiques des Abeilles* en dateert van 1758. De graveur is Scotin.

Het was een veel gelezen bijenboek in de tweede helft van de 18de eeuw en aanvankelijk in Nederland gedrukt en daarna in Parijs meerdere keren herdrukt.

De titel luidt: *Florum studiosa cohors* wat vrij vertaalt betekent: de bijen maken zich druk om de bloemen te bezoeken.

Op de achtergrond zien we een overdekte bijenhal met korven, die staat in de schaduw van twee bomen.

Onderaan vinden we een omgekeerde korf geplaatst in een stoel. De imker hanteert het korfmes om de raten uit te snijden. Zijn hoofd is slechts omwonden met een doek. Hij heeft zicht voorbereid om zonder steken de raten uit te snijden en heeft daartoe zijn gezicht minutenlang berookt met een stuk brandend wit linnen en zijn handen heeft hij gewassen in warme urine.

In een ketel zien we verscheidene stukken alaaam geschikt voor deze taak. Rechts onderaan staat een aarden schaal afgebeeld die bedekt is met een linnen doek. Hier worden de uitgesneden honingraten geworpen. We zien ook nog een brandend stuk doek om de bijen op afstand te houden en te bedaren.

Verenigingsinfo

Je kan gratis een handige honingslinger ontlenen. De zeven en de ontzegelvork zijn eveneens beschikbaar.

Daartoe spreekt je af met mevrouw Ivonne Van Hecke 059 27 75 59

Adres: Torhoutse baan 93
8470 Gistel.

De Vrije Bie vzw

Ondernemingsnummer: 0599769508

Rekening: BE78 0018 1151 2786

Secretaris: André Vandenbroucke : Duinenstraat 8377 Zuienkerke
tel 0475 86 04 40

Website: www.konvrijebie.brugseverenigingen.be

Bijen en seks

Misschien zijn er nog wel imkers die seks veel interessanter vinden dan “Palyogenese van stuifmeel” (tijdschrift KVIB)?

Een boer die melk wil verkopen zal Holstein-koeien houden en zijn collega die vooral veel mals vlees wil zal wit-blauwe dikbilkoeien kweken en de boer met zwartbonte koeien kan op geen roodbonte kijken.

Is dat voor imkers ook zo eenvoudig, wat willen imkers met selectie bereiken, wat is voor imkers het ideale bijenvolk?

Zijn dat nu buckfasten of carnica's of moeten we allemaal overschakelen op zwarte bijen?

Dat ideale bijenvolk is niet voor alle imkers gelijk: sommigen willen vooral veel honing, voor anderen is dat bijkomstig; er zijn imkers die geen zwermen willen en anderen vinden die zwermen fantastisch; als ge niet aan uw bijen wilt werken is ook zachtaardigheid geen vereiste; selecteren op immuniteit tegen ziekten is volgens mij zinloos omdat bijen te kort leven om immuniteit op te bouwen en omdat die ziektegevoeligheid waarschijnlijk meer afhangt van de volkssterkte en van het stuifmeelaanbod tijdens de broedfase.

Veel zaken hebben we niet in de hand:

- het weer is niet elke lente en zomer gelijk
- het drachtgebied verschilt op dezelfde plaats toch elk jaar, afhankelijk van de geteelde gewassen
- zijn de winterbijen geboren met een overvloed aan stuifmeel (bloeiende groenbemesters) of niet

Het sterkste volk van dit jaar kan volgend jaar, met dezelfde moeder, toch het zwakste zijn en dat sterkste volk van mij zou op een andere standplaats misschien zwak zijn.

Is het nodig dat ook in België het warm water opnieuw wordt uitgevonden nadat in veel landen reeds lang getracht wordt om met Darwiniaanse selectie te komen tot varroa-resistente bijen?

Mogen de bevruchtingstanden van Kreeverhille en de Waddeneilanden hun deuren sluiten nu we voor de ideale bevruchting terecht kunnen in Oudenaarde en Tessenderlo?

Moeten wij nu allemaal met onze gekweekte maagdelijke koninginnen voor een seksorgie met veel viriele superdarren (cfr. “De roze balletten”) naar de bevruchtingstand van de regionale bond van Lembeke of naar Kreverhille of nu naar Oudenaarde of Tessenderlo of toch nog naar de Waddeneilanden?

- Om veel honing te oogsten zijn er 3 vereisten: sterke volken, een goed drachtveld en goed weer! Als één van die voorwaarden, zoals het weer in 2021, ontbreekt, zal de oogst mislukken. We hebben destijds met open mond geluisterd naar de verhalen van de oude imkers (die toen jonger waren dan wij nu) die met bastaardbijen toch enorme hoeveelheden honing slingerden (en die hoeveelheden bleven stijgen na elke pint!)

- Zwermstemming: wie met zijn bijen reist en geen zwermen wil zal werken met beperkte broedruimte.

- Varroa-resistentie: iedereen heeft reeds gedacht dat hij één of meerdere varroa-tolerante volken had maar als we zeker willen zijn dat ook die volken toch sterk uit de winter komen, zullen we ze blijven behandelen.

- Virusresistentie: we hebben allemaal reeds virusziekten gezien bij onze volken: DWV, bijen met misvormde vleugels, APV, verlamde bijen enz. Misschien is de behandeling tegen de varroamijten wel belangrijker dan de herkomst of de bevruchting van de koningin want in volken met weinig mijten zijn ook die virusbesmettingen zeldzaam?

- Waarschijnlijk zijn **zachtaardigheid** en **raamvastheid** de voornaamste eigenschappen waarop we moeten selecteren want die bijensteken zijn misschien wel goed tegen reuma maar niemand vindt bijensteken prettig en zeker de burens niet.

Sinds we koninginnen telen met larfjes van geselecteerde ras-moeren hebben we nu zachtaardige, aaibare bijen waaraan we met plezier, met minimale bescherming, kunnen werken, zelfs als die moeren thuis bevrucht werden.

Frans Maenhout
maenhoutfrans@skynet .be

Bevruchtungskastjes

1. Apidea bevruchtungskastje

Een apidekastje is een klein geheel uit isolatiemateriaal bestaand uit kastje (daardoor ook zeer licht van gewicht is) bedoeld voor een bevruchtingsvolkje.

Het apidea kastje dient met 180 cc (= één plastic koffiebekertje) jonge bijen te worden gevuld.

In het voorste gedeelte zitten bij aanschaf 3 raampjes. Achterin zit een voerbakje (middels een moerrooster voor de koningin afgeschermd). Zodra dat voerbakje leeg is, en het volkje ook niet meer gevoerd hoeft te worden, kan dat bakje worden verwijderd en vervangen door nog 2 extra raampjes.

Tussen het deksel en de raampjes van de kast zit een dun plexiglas met daarin een gat waardoor een uitgebouwd koninginnenteeldopje met daarin een nog uit te komen koningin in het volkje kan worden gebracht (de raampjes hebben daartoe ook een uitsparing in hun toplatje).

Het kastje heeft eveneens een te verwijderen bodem zodat het volkje na het bevruchtingsseizoen desgewenst kan worden verenigd met een ander volk.

2. Kieler bevruchtungskastje

Het Kieler bevruchtungskastje is bedoeld voor een bevruchtingsvolkje. Het is van Duitse oorsprong en heet daar "Kieler Begattungskasten". 'Kieler' komt vermoedelijk van het Noordduitse Kiel.

Het kastje is gemaakt van piepschuim, en heeft schuine binnenwanden (waar de bijen minder snel raat aan vast zullen bouwen, zie TBH). Het oude model heeft alleen een bijeningang aan de onderkant. De moderne versie heeft zowel een bijeningang aan de voor- als aan de onderkant. Beide openingen kunnen op de standen 'open', 'gesloten', of 'moerrooster' worden gezet. De opening aan de voorkant middels een draaischijf^[1], de opening aan de onderkant middels een uitschuifbare bodem (met ventilatierooster).

In het kastje is plaats voor 6 toplatjes, maar bij de start van het bevruchtingsvolkje zullen de achterste 2 posities meestal worden ingenomen door een uitneembaar voerbakje.

De kastjes moeten met minstens twee soeplepels bijen worden gevuld. Daartoe kun je het kastje het beste op de kop zetten om de bijen via de bodem in het kastje te doen. Dat is gemakkelijker dan via de bovenkant omdat je dan na vulling snel alle raatjes weer terug moet plaatsen.

De zes raampjes kunnen na het bevruchtingsseizoen per twee in een regulier broed- of honingkamerraam geplaatst worden, waarna het volkje in een grotere kast kan doorgroeien. Om dit groeiscenario te bespoedigen kun je het volkje bij aanvang meer bijen meegeven (bijvoorbeeld vier soeplepels).

Het moderne Kieler bevruchtungskastje lijkt veel op het Segeberger bevruchtungskastje. De buitenafmetingen zijn zelfs identiek en je kunt de verschillende kastjes dan ook prima op elkaar stapelen. Het Segeberger bevruchtungskastje heeft echter een vast voergedeelte (dat niet uitneembaar is), en ook is de helling van de schuine binnenwanden iets anders dan die van de Kieler. De deksels van de Segeberger passen (iets los) op de moderne Kieler bevruchtungskastjes, maar niet andersom.

Voor het Kieler bevruchtungskastje zijn ook opzetkamertjes verkrijgbaar.

3. Kirchainerkast

De Kirchainerkast is ontwikkeld in het bijenteeltcentrum Kirchainer, en wordt gebruikt als bevruchtungskastje. Het kastje dient daartoe met 180 cc (= één plastic koffiebekertje) jonge bijen te worden gevuld.

De kastjes zijn gemaakt van polystyreenschuim en heeft de vliegopening aan de onderkant. Het bevat een voerbakje voor suikerdeeg en 3 raatjes middels topplatjes (d.w.z. dat de raatjes kunnen worden gebouwd aan de onderzijde van latjes die in het kastje hangen in warme bouw.

4. Mini-plus

De mini-plus is een bevruchtungskastje dat echter het hele jaar rond bijen kan bevatten. Er kunnen daarom ook reserve-koninginnen in worden gehouden, en er kan ook in worden overwinterd. De mini-plus hoeft dus niet noodzakelijk elk jaar opnieuw te worden opgestart en afgebroken.

De mini-plus is gemaakt van het isolerende EPS (van ongeveer 90 gram/liter), en bovendien is het kastje bijna vierkant waardoor het de warmtebehoudende bolvorm dicht benaderd. Volkjes in een mini-plus kunnen hierdoor heel snel groeien.

Eén mini-plus bevat 6 raampjes die elk de grootte hebben van een half Dadant-Blatt-honingkamerraam.. Men spreekt ook wel over een grootte van een kwart Dadant-Blatt, maar dan betreft het het Dadant-Blatt broedkamerraam.

Door deze grootte van de mini-plus wordt een pas bevruchte koningin veel minder in haar eileg belemmerd dan bij andere bevruchtungskastjes. Dit komt haar kwaliteit ten goede.

Het voerbakje zit in de mini-plus in de bodem. Die bodem is eveneens voorzien van een luchtrooster.

Omdat de mini-plus groter is dan andere bevruchtungskastjes, moeten er bij het opstarten meer bijen in worden gedaan: een volle voerbak, één of twee ramen voer, twee ramen met gesloten broed, aangevuld met ramen voorzien van kunstraat en tenslotte een 250 gram bijen.

Zodra de broedkamer geheel is bezet (en de jonge koningin niet verder kan met de eileg), zijn er legio vervolgmogelijkheden, onder andere:

- Je voert de koningin van de mini-plus in in een ander volk door de mini-plus met dat andere volk te verenigen. Zodra de koningin onderin bij dat andere volk zit kun je onder de mini-plus aanbrengen. Na 21 dagen is al het werksterbroed uitgelopen en kan het kastje worden verwijderd.
- Je doet de koningin in een zesramer, en veegt daar de bijen bij^[4]. Het lege kastje (met voer en ramen broed) zet je gewoon bovenop een ander mini-plus kastje.
- Je laat het volkje verder groeien in de mini-plus: je plaatst er een extra mini-plus zonder bodem bovenop die gevuld is met ramen kunstraat en wellicht een reeds uitgebouwd raam.

5. EWK

Het **Ein Waben Kästchen** (in de Lage Landen **EWK** genoemd) is in de jaren 40 in Duitsland ontstaan, en is een bevruchtungskastje met slechts één raatje. De EWK's zijn verplicht op bepaalde bevruchtungsstations (zoals Kreverhille of de stations op de Duitse waddeneilanden). Er bestaan zowel houten als plasticen EWK's.

Omdat het kastje aan beide zijden een glasplaatje heeft kan men de vorderingen van het volkje eenvoudig volgen. Het vlieggat aan de voorzijde is afgedekt met een draaibaar rond plaatje met twee vliegopeningen waarvan één (alleen) de koningin de weg verspert.

Er bestaan 3 soorten EWK's:

- het halve-Zandermaat-EWK,
- het 1/3 Duits-Normaal-EWK, en
- het kleine EWK (ook wel halve EWK genoemd).

Het 1/3 Duits-Normaal-EWK is indertijd zo ontwikkeld dat er precies 3 EWK-toplatjes in een raam van de Duits-Normaal raammaat passen. Voor de kleine EWK geldt hetzelfde voor 6 raatjes. Hierdoor hoeft het broed uit de bevruchtungskastjes aan het eind van het koninginnenteeltseizoen niet te worden weggegooid.

In de praktijk heb je echter per EWK maar met weinig broed, en veel meer met al uitgelopen bijen te maken. Die bijen kun je dan beter gebruiken voor een verzamelzwerm.

Het raampje broed geef je (net als bij de darrenraatmethode aan de kippen.

Het toplatje wordt daarom in het algemeen niet meer gebruikt. De voorbouw kan ook zonder latje in het kastje worden aangebracht. Het EWK heeft een bovenruimte voor voer over de hele

lengte met uitzondering van een klein gedeelte waarin een moerrooster-tje is aangebracht om te voorkomen dat de moer in dat gedeelte terecht komt. Ook dit voergedeelte is aan de bovenkant met een glasplaatsje afgedicht.

Ten gunste van de warmtehuishouding worden er meestal meerdere EWK's samen in een beschermkastje worden ondergebracht (met ieder natuurlijk wel een eigen vliegopening).

Het 1/3 Duits-Normaal-EWK dient met 100 - 120 gram (= 250 cc = een flinke soeplepel vol) jonge bijen te worden gevuld. Een half uurtje na het vullen van het kastje zou het tot "rust" gekomen bijentrosje ongeveer de helft van het kastje moeten vullen.

De kleine EWK's zijn alleen geschikt voor thuisgebruik. Je heb er minder bijen voor nodig (125 cc), maar op de bevruchtungsstations worden ze niet geaccepteerd.

Een inmiddels bevruchte koningin kan niet al te lang in een EWK blijven. Na korte tijd kan ze haar eitjes niet meer kwijt, en raakt dan uit de leg.

5. Segeberger bevruchtungskastje

Het Segeberger bevruchtungskastje is bedoeld voor een bevruchtungsvolkje. Het is van Duitse oorsprong en heet daar "Segeberger Begattungskasten". Het Segeberger bevruchtungskastje is een totaal ander kastje dan de grotere "gewone" Segeberger.

Het Segeberger bevruchtungskastje is gemaakt van EPS (piepschuim), en heeft schuine binnenwanden (waar de bijen minder snel raat aan vast zullen bouwen).

Het Segeberger bevruchtungskastje heeft zowel aan de voor- als aan de onderkant een bijeningang. Beide openingen kunnen (hetzij via een draaischijf aan de voorkant, hetzij via een uitschuifbare bodem aan de onderkant) op de standen 'open', 'gesloten', of 'moerrooster' worden gezet. De draaischijf aan de voorkant heeft bovendien nog een stand 'darrenrooster'.

In het kastje is plaats voor 4 toplatjes met daarachter een, middels een wandje afgescheiden, voercompartiment.

Het Segeberger bevruchtungskastje lijkt sterk op het jongste model van het Kieler bevruchtungskastje. De buitenafmetingen zijn zelfs identiek en je kunt verscheidene kastjes dan ook perfect op elkaar stapelen. Het Kieler bevruchtungskastje heeft echter een uitneembaar voerbakje zodat je het voerbakje op termijn kunt vervangen door 2 extra toplatjes.

De helling van de schuine binnenwanden van de Segeberger is iets anders dan die van de Kieler. De deksels van de Segeberger passen (iets los) op het moderne model van de Kieler bevruchtungskastjes, maar niet andersom.

Voor het Segeberger bevruchtungskastje zijn ook opzetkamertjes verkrijgbaar.

6. Drieramer

Een drieramer is zoals de naam al aangeeft een kastje met slechts 3 ramen en kan o.a. worden gebruikt voor het onderbrengen van een reservolk. Men brengt dan een raam met bijen (en eitjes of een koningin), een raam met voer en een raam met ingezet kunstraat in de drieramer.

Een drieramer kan ook voor bevruchtingsdoeleinden worden gebruikt.

Nadelen:

In dit kastje moeten relatief veel (600 gram) jonge bijen om een voldoende groot volkje te hebben. Andere bevruchtungskastjes (zoals apideakast, Kielerkast en Kirchainerkast) kunnen met veel minder bijen toe.

Voordelen:

Door het gebruik van standaard ramen kan bij voldoende groei van het volkje de ramen worden overgezet naar een tienraamskast.

Bron: imkerpedia

Aziatische hoornaars

◀ De Aziatische hoornaar is dit jaar overal aanwezig.

In de bijenhal in de Koude Keuken vliegen ze dagelijks rond. In een ketel - waarin de darrenraten uit het bouwraam terechtkomen – vinden we meerdere exemplaren terug. Het broed in de raten bederft en gaat reiken. We weten dat in de selectieve val stukje rotte vis of vlees wordt gelegd om de hoornaars te lokken. Misschien zijn de stinkende darrenpoppen ook aantrekkelijk?

Het afvangen van bijen voor de vliegplanken gebeurt tot nog toe, eerder uitzonderlijk. De draad die het indringen in de bijenhal belet is mogelijks een hindernis bij het vliegen en blijven hangen voor de kasten. We hopen dat het zo blijft, maar de schrik zit er toch in dat eenmaal het hoornaarsnest verder uitbreidt en de diertjes talrijker worden ze weldegelijk een bedreiging gaan vormen.

In de Grote Moerstraat op Sint Andries werd een nest onder de dakgoot gesignaleerd. Onze imker Pol Mulier heeft het nest verwijderd.

Ook in de tuin zijn ze aanwezige en ze komen drinken in een klein vijvertje. Verscheidene andere imkers melden de aanwezigheid van de Aziatische hoornaars. Het signaleren naar Vespawatch levert een bedanking op voor de berichtgeving en daarbij blijft het. Je kan er wel terecht voor de aankoop van een selectieve val.

We moeten hun gedragingen zekerlijk goed opvolgen en het gevaar inschatten. Het aanvliegen van een paar hoornaars op een stand met tien kasten betekent een kleiner gevaar dan bij een stand met 1 à 2 volkjes.

Brandstof voor de beroker

Bijvoet en boerenwormkruid zijn geschikte kruiden die gebruikt worden in de beroker. Ze geven veel rook die zacht is voor de imker.

Bijvoet:

Deze veelzijdige plant houdt zich op in ruige wegbermen, braakliggend terrein en andere open plekken. Ze wordt 50-150 cm hoog, heeft diep ingesneden donkergroene bladeren, met viltig zilvergrijs blad van onderen. De stengel is heel stevig en loopt bij ouder worden rood/paars aan. Het blad geurt kruidig, een beetje vergelijkbaar met naaste familie zoals absint-alsem en boerenwormkruid.

De bloemknoppen zijn kleine grijs/groene balletjes die aan het uiteinde groeien. En als je er over wrijft, komt er een heerlijk aroma vrij!

Boerenwormkruid:

Het is een vaste plant. De plant heeft een kantige donkerbruin gekleurde stengel en kan 60–120 cm lang worden en bloeit met platte schermen, die uit tientallen bloemhoofdjes (met alleen buisbloemen) bestaan. Ze staan in schijnschermen zeer dicht opeen en geven het scherm de stevigheid als van een kussentje.

De hoofdbloei valt in de periode juni tot en met augustus en de nabloei kan tot aan de herfst aanhouden. De bladeren zijn afgebroken geveerd met naar de top van het blad veerdelig en de blaadjes veerspletig en bezet met klierharen. Deze klierharen zijn verantwoordelijk voor de sterke kamferachtige geur, die zich bij aanraking verspreidt.

De maand juli is ideaal om deze kruiden te oogsten.

Bind de **kruiden** samen in bosjes en hang ze te drogen op een luchtige, **droge** plaats. De temperatuur op de 'droogplaats' mag niet hoger zijn dan 30°C omdat anders de etherische oliën verdampen.

Oxaalzuurstrips

Oxaalzuurstrips worden gebruikt om de varroamijten te doden. Ze hebben het voordeel dat ze gedurende een langere periode in de kasten worden gehangen en geleidelijk het oxaalzuur vrijgeven. Deze werkwijze maakt het product efficiënt in een periode met aanwezig van broed.

Het is dus mogelijk de mijten te doden in de maanden augustus en september en zo zijn winterbijen te beschermen.

Heel wat imkers gebruikten de strips en waren ook positief over het product.

Het is goedkoop, gemakkelijk in gebruik en doeltreffend.

Besluit: te mooi om waar te zijn met het gevolg dat men gezorgd heeft dat het uit de handel gaat.

Toegegeven het is geen erkend product en we zijn ervan overtuigd dat er ook geen inspanningen gedaan worden om dergelijk product te laten erkennen. Ook van de vele subsidies gaat er geen cent daartoe gebruikt worden.

De imker staat daar weer!

**Er is bijzonder veel belangstelling voor de bijenteelt,
maar geen interesse in de imkers**

Het wordt een uitdaging en een zoektocht naar de strips, maar het zal niet lang duren voordat het probleem omzeild is. Imkers zijn geduldig en creatief.